Historyczne ciekawostki

- Pierwszymi 'burmistrzami' od momentu lokacji miasta w 1266 roku byli Marguard i Hartman, którzy sprawowali ten urząd jednocześnie. Ostatnim niemieckim burmistrzem był Emil Binder, zarządzający miastem w latach 1934-45.
- Najdłużej urzędującym burmistrzem miasta był Ernst August Braun. Objął tę funkcję 18 maja 1816 roku i sprawował ją nieprzerwanie przez 43 lata aż do śmierci w 1859 r. Wcześniej przez siedem lat pracował w ratuszu i był jedynym urzędnikiem miejskim, który odmówił lojalności okupantom francuskim.
- Najwybitniejszym koszalińskim malarzem był Julius Jury (1812-1893). Malował obrazy o tematyce religijnej i historycznej m.in. we Londynie i Monachium. Był znakomitym kopistą i kopie jego prac przez długie lata funkcjonowały jako pocztówki. Do największych dzieł malarza należały obrazy: 'Samson o Dalia', 'Dwa Fauny' i 'Salome u stóp św. Jana'. Dwa jego obrazy zdobiły salę posiedzeń koszalińskiego ratusza.
- Wielką osobowością XIX-wiecznego Koszalina był lekarz miejski dr Mosser. Za zaangażowanie i bezinteresowną pomoc określano go mianem 'ojca biednych'. Po śmierci lubianego i przykładnego lekarza, jego zwłoki wystawiono - co było ewenementem - w ratuszu.
- Na początku XIV wieku ukończono liczące około 1.400 metrów mury miejskie, na których umiejscowiono liczne czatownie i wieże, np. więzienną i prochową. Miasto posiadało trzy bramy miejskie: Młyńską od północy, Nową od zachodu i Wysoką z barbakanem od strony południowej.
- Ostatnią z zachowanych średniowiecznych kaplic jest unikatowa kaplica św. Gertrudy. Na przestrzeni wieków znikły - z różnych przyczyn - inne tego typu sakralne budowle: kaplice św. Ducha, św. Mikołaja, św. Jakuba, św. Jerzego, św. Katarzyny .
- Przez ostatnie 20 lat życia mieszkała w Koszalinie słynna aktorka czasów Goethego Henrietta Hendel-Schutz (1772-1849). Z Wolfgangiem Goethe łączyła ją wielka przyjaźń, a jak mówiono - nawet miłość. Znała kilku 'wielkich' ówczesnego świata - Fryderyka Schillera czy światowej sławy podróżnika Aleksandra von Humboldta, który odwiedzał ją w Koszalinie.
- Uczestnik bitwy pod Waterloo, koszalinianin o nazwisku Conradt, w pościgu za Napoleonem zdobył kamizelkę cesarza, która jako trofeum długo pozostawała w posiadaniu jego rodziny.
- Od początku XVIII wieku mieszkała w Koszalinie nieliczna, ale prężna społeczność żydowska. Pierwszym rabinem był dr Heyman Jolowitz (po 1870 r.) i za jego czasów mieszkała w mieście rekordowa liczba Żydów - 361 osób.
- Wzmiankowany we wszystkich encyklopediach rodowity koszalinianin Rudolf Emanuel Clausius (1822-88) może uchodzić za najwybitniejszego uczonego w historii miasta. Jego badania przyczyniły się do odkrycia II zasady termodynamiki i wprowadził do słownika fizyki pojęcie entropii. Jest autorem równania 'Clapeyrona - Clausiusa' i wzoru 'Clausiusa - Mossotiego'. Wykładał fizykę w Zurichu, Wurzburgu i Bonn.
- Największy sukces sportowy w dziejach miasta osiągnął Heinrich von Pollay, zdobywając na olimpiadzie berlińskiej (1936 r.) dwa złote medale w jeździectwie na koniu Kronos. Dla uczczenia tego sukcesu zasadzono w Koszalinie tzw. 'dąb pamięci'.

- Najmroczniejszą postacią miasta był Peter von Heydebreck (1889-1934) sławetny 'polakożerca' i przyjaciel szefa S.A., Ernesta Rohma. Kędzierzyn - Koźle aż do 1945 r. nosiło nazwę O/S Heydebreck dla upamiętnienia wyczynów Petera w tym mieście w 1920 roku. Jego awanturnicze życie skończyło się w czasie 'Nocy długich noży', kiedy to SS rozprawiło się z konkurencyjną SA.
- Pierwszą linię tramwajową w mieście otworzono w grudniu 1911 roku i to właśnie tramwaje aż do roku 1937 były podstawowym środkiem komunikacji miejskiej.
- Pierwszym klubem sportowym istniejącym do 1945 r. był założony w 1861 roku 'TV 1861', którego działalność skupiała się na ćwiczeniach ruchowych. Skrót TV oznacza Związek Gimnastyczny.
- Przez ponad 600 lat herbem miasta była głowa św. Jana umieszczona na złotej paterze. Herb ten został usunięty przez władze hitlerowskie w 1938 roku. Dłużej, bo aż do roku 1958, utrzymały się czerwono - złote barwy miasta. Wtedy to władze komunistyczne dokonały zmiany na biało - niebieskie.
- Koszaliński zamek, jako książęco - biskupią rezydencję, oddano do użytku w 1582 r. Inicjatorem budowy był książę Jan Fryderyk. W zamku rezydowali również inni książęta z rodu Gryfitów: Kazimierz, Franciszek i Ulryk.
- Syn burmistrza Hermana Fredera, Jan, był bliskim współpracownikiem twórcy reformacji Martina Lutra.
- Największy pożar w dziejach miasta miał miejsce 17 października 1718 roku. Spłonęło wówczas około 300 budynków mieszkalnych, większość zabudowań zamkowych razem z kościołem oraz cały ratusz wraz ze znajdującymi się w nim archiwum i biblioteką. Ocalał jedynie kościół NMP i część budynków obok bram i wzdłuż murów miejskich.
- 5 lutego 1646 roku przybyła do Koszalina królowa Polski Maria Ludwika Gonzaga, żona dwóch królów: Władysława IV i Jana Kazimierza. W orszaku królowej przebywała pięcioletnia wówczas Maria Kazimiera, znana później jako królowa Marysieńka, żona Jana III Sobieskiego.
- Urodzony w Koszalinie Ludwig Ferdynand Karkutsch (1813-1891), znaczący kupiec szczeciński, rok przed śmiercią spisał testament, na mocy którego wybudowano i utrzymywano Dom Starców w Koszalinie. Ten ogromny obiekt istnieje do dziś i mieści się w nim siedziba policji przy ul. Krakusa i Wandy.
- Od czasów reformacji dominującym wyznaniem w mieście był kościół ewangelicki, jednak w XIX i XX wieku większego znaczenia nabrały inne wyznania. Swoje kościoły w mieście mieli: metodyści, baptyści, irvingianie i wywodzący się z nich nowoapostołowie, zielonoświątkowcy, żydzi, taroewangelicy i katolicy. Obecna katedra była kościołem ewangelickim.
- Najstarsza wzmianka o miejscu obrad Rady Miejskiej pochodzi z 1286 roku. Pierwszy ratusz postawiono na środku rynku w roku 1308, niestety spłonął on w roku 1504. Na jego miejscu wkrótce stanął nowy, okazalszy budynek, w podziemiach którego były winiarnia i piwiarnia miejska. W roku 1690 ratusz został przebudowany i otrzymał murowaną wieżę i zegar. Kolejny wielki pożar z dnia 17 października 1718 r. doszczętnie strawił ratusz wraz ze znajdującymi się w nim biblioteką i archiwum. Nową siedzibę władz miasta zbudowano w południowo - zachodniej pierzei rynku, gdzie dotrwała do lat dwudziestych XIX wieku. Około roku 1825 w miejscu rozebranego ratusza stanął nowy - znany z licznych zdjęć - który dotrwał aż do 1945 roku.

- Za wybitne osiągnięcia w rozwoju i reformę oświaty tytuł honorowego burmistrza Koszalina otrzymał Johann W.M. Henning (1783-1868). Był ewangelickim teologiem i pierwszym dyrektorem koszalińskiego Seminarium Nauczycielskiego.
- Pierwsze nabożeństwo - w odrodzonym obrządku katolickim - odprawiono w Koszalinie 1 lutego 1852 roku. Pierwszym duchownym katolickim był kuratus ks. Aleksander Pfeiffer.
- Koszalinianin Albrecht von Roon (1803-1879) jako pruski minister wojny dokonał znaczących reform w armii, a po wojnie prusko - francuskiej (1817r.) otrzymał tytuł grafa i generalnego marszałka polnego pruskiej armii.
- W czasie I wojny światowej przy obecnej ul. Morskiej istniała szkoła pilotów i fabryka samolotów.

Znajdujące się tam lotnisko było wykorzystywane jeszcze w latach sześćdziesiątych.

- Za pomoc w odbudowie spalonego miasta, mieszkańcy Koszalina postawili okazały pomnik cesarzowi Fryderykowi Wilhelmowi II. Obelisk stał w rynku niemal do końca II wojny światowej, czyli około 220 lat. Został potem przez Niemców ukryty i do dzisiaj go nie odnaleziono.
- Hans Grade(1879-1946), jeden z pionierów niemieckiego lotnictwa, dokonał pierwszego przelotu (1908) aeroplanem własnej konstrukcji. Był rekordzistą w przelotach i założycielem pierwszej niemieckiej poczty lotniczej (1912), ponadto był współzałożycielem fabryki samolotów i klubu piłkarskiego. Swymi dokonaniami rozsławił swoje miasto Koszalin.
- Na zakończenie budowy odcinka linii kolejowej Stargard - Koszalin, oddano do użytku (1859 r.) koszaliński dworzec. W uroczystości otwarcia uczestniczył cesarz Wilhelm I wraz z synem Fryderykiem - późniejszym cesarzem. Uroczystość miała miejsce za kadencji burmistrza Heinricha Mullera.
- W Koszalinie działała jedna z dwóch lóż masońskich na Pomorzu, o nazwie Wielka Loża Trzech Globusów (3 W), założona w Berlinie w roku 1740. Koszalińscy wolnomularze mieli swoje mauzoleum w pobliskiej Kościernicy.
- Syn koszalińskiego mieszczanina Jacub Fabricius (1593-1650), jako profesor teologii, był kaznodzieją polowym przy szwedzkim królu Gustawie - Adolfie. Po śmierci króla został superintendentem (odpowiednik biskupa) kościoła ewangelickiego w Szczecinie.
- Koszalinianin, Johan Micraelius (1597-1658), doktor teologii, był rektorem Uniwersytetu w Greifswaldzie. Najbardziej znanym jego dziełem jest 'Sześcioksiąg o dawnym Pomorzu'. Po za tym był autorem licznych rozpraw i dysertacji z zakresu geografii, teologii, fizyki, filozofii i historii.
- Autorem najbardziej znanej kroniki Koszalina wydanej drukiem jest lokalny kronikarz i poeta Johann Ernst Benno (1778-1848).
- Dyrektorem ogrodu botanicznego we Freiburgu był koszalinianin, profesor Friedrich Hildebrandt (1778-1848).

Opracował: Jerzy Grynkiewicz

Adres źródłowy: https://www.koszalin.pl/pl/page/historyczne-ciekawostki